

Chov masných plemen holubů nemá u nás příliš dlouhou tradici. Mezi jeho první propagátory patří pan Viktor Engl z Hradce Králové, který se již přes patnáct let věnuje plemenům texan a gigant. O jeho zájmu a zkušenostech svědčí i členství v několika zahraničních chovatelských organizacích.

Pan Engl s jedním ze svých loňských odchovů

Masná plemena chováte asi patnáct let, ale holubářem jste od mládí. Jaká plemena jste choval dříve?

S holuby jsem začínal již v šesti letech a postupně jsem vystřídal na 25 plemen. Největších úspěchů jsem dosáhl s koburskými skřivany ve skřívánčí barvě. Celkem desetkrát jsem měl uznán jejich plemenný chov a v zemi jejich původu, v Německu, jsem na mezinárodní výstavě v Lipsku získal titul šampióna. Postupně ale tak, jak stoupala jejich prošlechtěnost, začaly se objevovat různé negativní vlastnosti, klesala plodnost, holubi byli menší, nepolařili apod.

V současnosti se zabýváte plemeny texan a gigant. Jak jste je získal?

Přivezl jsem si je z Maďarska v roce 1974. Byli to tehdy snad

na
návštěvě
u chovatele

vůbec první holubi těchto plemen v Československu. Do Maďarska byli původně importováni z USA pro státní velkochovy, ale postupně se rozšířili i mezi soukromé chovatele. Mám v Maďarsku mezi holubáři řadu přátel, s nimiž se pravidelně každý rok setkávám. Díky tomu mohu vhodně doplňovat svůj chov novou krví. Nyní mám již přátele i v USA.

Obě vaše plemena jsou u nás stále ještě méně známá a rozšířená. Jak byste je charakterizoval?

Jedná se o těžká masná voliérová plemena, jejichž chov je spojen s určitými zvláštnostmi, o nichž jistě ještě budeme hovořit. Po chovatelské stránce je snadnějším plemenem texan, pokud chovatel získá hned z počátku kvalitní jedince, nebývají s dalším chovem již problémy. Výhodou u tohoto plemena je také rodoobarvosť – prakticky hned po vylíhnutí lze podle zbarvení chmýří rozlišit pohlaví holoubat. Samečci mají chmýří světlé, samice tmavé. To je velká přednost i pro velkochovy. Gigant Homer je na chov náročnější, je to holub postavový, ale především v USA je to plemeno nesmírně populární. Existuje tam asi 11 chovatelských organizací specializovaných jen na toto plemeno, ty organizace mají své ústředí, svého prezidenta, vydávají speciální zpravodaj American Gigant Homer News. Američtí chovatelé velmi úzce navzájem spolupracují, protože každý se chce co nejvíce přiblížit standardu, a to bez spolupráce není možné.

Kdybych měl ale někomu doporučit holuby vysloveně na maso, pak by to byli kříženci obou plemen, nejlépe holuba giganta a holubice texana. Samozřejmě mám na mysli pouze křížence v první generaci, tzn. zkřížit a holoubata odebrat. Rozhodně nelze chtít křížence dále rozmnožovat.

Jak se u nás vyvíjel chov těchto plemen holubů?

Ze začátku byla u nás situace velmi špatná, neexistovaly standardy, takže plemena nebyla oceňována na výstavách. O vydání standardů se výrazně zasloužil ing. Havlín z Brna, jinak také propagátor užitkového chovu holubů. Vytvoření standardů bylo velmi důležitým momentem, protože umožnilo začít holuby vystavovat a tím i rozšiřovat mezi další chovatele. Uskutěčnilo se také speciální školení posuzovatelů, na které jsem dodal „vzorová“ zvířata.

V době, kdy jste s chovem gigantů a texanů začínal, neexistovala o nich žádná domácí literatura. Jak jste řešil tuto situaci?

Nejprve jsem čerpal z maďarských zdrojů, z jejich holubářského časopisu, mám totiž tu výhodu, že hovořím maďarsky. Stal jsem se i členem maďarského klubu chovatelů gigantů, resp. „obrovitých poštovních holubů“, jak je tam toto plemeno označováno. Později jsem vstoupil do speciálních chovatelských klubů texanů a gigantů v USA, které vydávají pro své členy zvláštní zpravodaje, o jednom jsem se již před chvílí zmínil. Kromě toho jsem také členem Mezinárodní holubářské společnosti v USA a odebíráám americký holubářský měsíčník. Díky tomu mám informací dostatek, ale situace u nás se v této oblasti od dob mých začátků s texany a giganty příliš nezměnila. Stále platí, že česká literatura prakticky neexistuje.

Jak máte své holuby umístěny?

Protože chovám dvě plemena, musím mít dva komorové holubníky. Kromě toho mám ještě voliériu a menší holubník pro odchovy. Holoubata odebírám ve věku 28–30 dnů, déle je nikdy s rodiči nenechávám. Nejprve je umísťuji asi na týden právě v malém samostatném holubníku, aby se zde naučila dobře přijímat potravu, a pak je vypouštím do voliéry.

Od každého plemena mám osm chovných párů. Tento počet považuji za zcela dostačující, možná by jich stačilo i sedm. Nebyl by problém počet zvýšit, ale pak už by to nebyla zábava, ale práce. Texanům jsem udělal na půdě holubník, který je otevřený na střechu. Holubi se mohou projít na sluníčku, vykoupat se, protože na střeše mají i mísu s vodou, a pak se

Dvakrát ročně očkuji proti holubímu pseudomoru, ten je velmi nebezpečný. Pravidelně jednou týdně přidávám do vody vitamínové preparáty Tetravit Combi a Jovovil, které se používají v Maďarsku a jejichž podávání se mi velmi osvědčilo. Proti vnějším parazitům dvakrát ročně každého holuba vykoupou v roztoku Feroform forte.

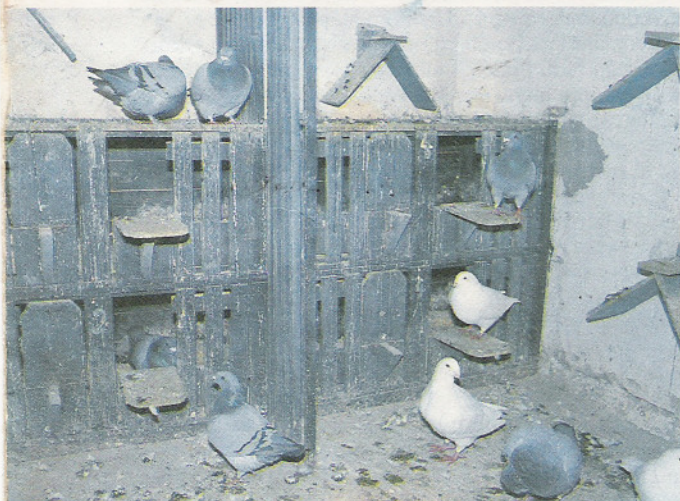
Řekl jste, že za základ úspěchu v chovu texanů a gigantů považujete kvalitní krmivo. Můžete tuto problematiku blíže rozvést?

S krmivem je ten problém, že ne vždy seženete to, co byste potřeboval nejvíc. Za nejlepší krmiva pro těžké holuby považuji kukuřici, hrách, pelušku a slunečnici. Krmnou dávku sestavuji vždy z toho, co právě mám k dispozici, příliš si vybírat ne-

ma trvá u holoubat asi týden a potom následuje určitý přechodný pokles hmotnosti.

Kolik mláďat odchováváte?

Ročně kroužkují kolem 130 holoubat. Jsem spokojen, když odchovám od jednoho páru 9 mláďat. Nechávám holuby hnízdit prakticky stále, chovnou sezónu neomezují. Z chovu je vyřazují v pěti letech. Mám některé své holuby, kteří zahnízdí poprvé ještě na podzim prvního roku, jiní až na jaře druhého. Složení párů měním jen tehdy, potřebují-li z hlediska plemenné knihy vyzkoušet nějakou novou kombinaci nebo přestane-li se potomstvo dařit, tedy objeví-li se nějaké exteriérové vady, holubice začnou snášet jen jedno vajíčko nebo podobně. Rozhodně každému doporučuji ponechat kvalitní

Budníky pro giganty (vlevo) i texany je vhodné umísťovat pouze ve dvou řadách nad sebou

zase vrátit zpátky. Protože neradi létají, krmím v holubníku. Nestalo se mi zatím, že bych o některého přišel. Giganti mají ze svého holubníku možnost výletu do voliéry, kde mají také možnost koupání.

Každý pár má k dispozici dvě hnízda, která jsou jednotlivě uzavíratelná. Budníky mám umístěny pouze ve dvou řadách nad sebou. Když jsem choval skřivany, měl jsem nad sebou čtyři, ale pro tato těžká plemena bych nikomu více než dvě řady nedoporučoval. Dále jsou v každém holubníku samozřejmě sedačky, krmítka, napáječka a miska na grit.

Jak často holubníky čistíte?

Budníky čistím v době hnízdění asi jednou za dva týdny, zbytek holubníku jednou měsíčně. Osobně nepříkládám příliš častému čištění nějaký zvláštní význam. Domnívám se, že rozhodující je mít skutečně zdravé holuby. Toho lze docílit především kvalitním krmivem, které považuji u svých plemen za základ úspěšného chovu. Zdá se mi, že speciálně texani ani nejsou tak náchylní k různým chorobám jako některá jiná plemena.

mohu. Momentálně mám třeba hrách, kukuřici, ječmen, řepku, naopak mi chybí peluška a slunečnice. V době krmení holoubat používám též hodně zelené krmivo – smetanku, žabinec, hlávkový salát. Na rozdíl od některých jiných chovatelů nemám rád pšenici.

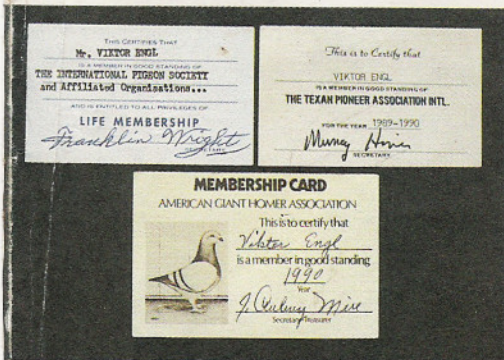
Krmím jednou denně večer, a to vždy tolik, aby holubi krmítka zcela vyprázdnili. Ráno jdu krmítka zkontrolovat a podle výsledku buď trochu dávku zvýším, nebo naopak snížím. Mám zkušenost, že když jsou holubi překrmení, hůře krmí mláďata. Je třeba, aby do dalšího krmení vždy dobře vytrávili. Celoročně dávám jednou týdně místo vody čaj ze sušených kopřiv. Poměrně hodně spotřebují mí holubi Kolumbinu, ten se mi výborně osvědčil.

Jaké hmotnosti dosahují vaši holubi?

Chovní ptáci v sezóně váží kolem 0,75 kg, přes zimu, kdybych je hodně krmil, by se dostali i na kilogram. Holoubata, která ve věku třiceti dnů nedosahují hmotnosti 0,6 kg, vyřazují z chovu, ale takových je málo. Musím ale upozornit na to, že období tohoto hmotnostního maxi-

dobře sestavený pár spolu co nejdéle, dokud je potomstvo stejně kvalitní jako rodiče. Pár sestavuji především tak, aby rodiče nebyli příbuzní, dále také podle vlastností jednotlivých ptáků. Když má jeden z rodičů nějakou ne zcela ideální vlastnost, tak jí druhý v páru musí kompenzovat.

Používám hnízdní misky z někdejší NDR vystlané hoblovačkami. Zkoušel jsem i slámu, ale příliš se mi neosvědčila. Ze zkušenosti již poznám těžkou holubici, u níž je nebezpečí, že by mohla vajíčka rozmáčknot. V takovém případě vysypávám misku jemným pískem. Především u texanů se holubice výborně starají o mláďata i výborně sedí, někdy ani nechtějí holuba pustit na vejce a sotva se jdou nažrat. Kroužkují texany kroužky č. 3 a giganty kroužky č. 4 asi v osmi dnech věku, giganty trochu později. Jak už jsem říkal, mám celoroční chov. U některých párů se při tomto způsobu objevuje v zimě určitý problém – zatímco některý pár zasedne na novou snášku až osmnáctý nebo dvacátý den po vylíhnutí holoubat, jiný již dvanáctý nebo čtrnáctý den. V ta-

Členské průkazy amerických holubářských organizací připomínají spíše návštěvny. Jsou vkusné, jednoduché a účelné

kovém případě musím brát holoubata na noc domů, aby nepomrzla.

O holoubata je zájem opravdu velký, a to jak ze strany zemědělských družstev a státních statků, tak od drobnochovatelů. Vždy na podzim mám již řadu záznamů na holoubata pro příští rok. Nerad prodávám holuby mladé, nejčastěji proto prodávám až v září, kdy je již vidět, jak bude holub kvalitní, a kdy také přivážím holuby ze zahraničí.

Odebíráte některá holoubata pro vlastní spotřebu v kuchyni?

Na podzim ano, ale přes léto vůbec ne, snad jenom v případě nějaké zjevné vady, jako je třeba křivá prsní kost, špatné oko, zobák atd.

a to již pět let. Uznání plemenných chovů si velice vážím, ale bylo by třeba, aby jich bylo více. V plemenném chovu spatřuji opravdu vrchol chovatelského snažení.

V čem vidíte příčiny tohoto stavu?

Docílit plemenného chovu znamená především mít perfektní chovný základ, musí vás to opravdu bavit a musíte přesně vědět, čeho a jak chcete dosáhnout. I při těchto faktorech hraje navíc určitou roli v sestavení párů i nutná dávka štěstí. Samozřejmě že důležitý je i dobrý finanční výsledek, protože ten zase umožňuje nákup nových dobrých holubů pro zkvalitnění chovu, nákup kvalitních krmiv, jejichž ceny stále stoupají, atd. Z hlediska náročnosti evidence apod. se ale nikdo P-chovu nemusí obávat. Domnívám se, že plně postačuje vést plemennou knihu a v ní zaznamenávat data zasednutí, počty mláďat a čísla kroužků a později napsat rodokmen pro chov.

Jaký je váš pohled na ekonomiku chovu těchto holubů?

U nás je situace velmi špatná, protože holubí maso není nijak ceněno. Otevřeně říkám, že se mi chov vyplatí, ale to je dáno tím, že prodávám holuby zemědělským družstvům a státním statkům na velkochov k rozmnožení. Kdo nemá P-chov, musí nutně prodělávat. Stejně tak nerentabilní je vzhledem k drahému krmivu chov holubů na maso. O tom, jak je holubí maso oceňováno v USA, svědčí nejlépe to, že Maďarsku, odkud se exportuje za oceán, dodáváme kilogram za 14 dolarů. U nás například v zemědělském družstvu Blatnice, kde je jeden z našich velkochovů, dávají za kilogram asi sedm-

Masná plemena holubů jsou na první pohled typická svou širokou hrudí. Na snímku Ladislava Fišera texan

z nichž ti dobře ocenění jdou do dražby.

Jaké jsou podle vás možnosti zlepšení chovu texanů a gigantů u nás?

Myslím, že náš klub by měl co nejrychleji navázat spolupráci se speciálními kluby americkými, které by nám mohly pomoci nejen radou, ale především dodáním nových chovných zvířat. To považuji za obzvlášť důležitou podmínku nějaké

Giganty chová pan Engl modré a bílé. Snímky autor

Vím, že kromě zahraničních klubů jste také členem našeho Klubu chovatelů holubů masných plemen. Jak hodnotíte jeho činnost?

Klub existuje tři roky a sdružuje kolem 40 chovatelů texanů, gigantů, mondénů a piešťanských holubů. Mrzí mne, že jediné dva plemenné chovy mám uznány já,

desát korun. Ale za oceánem je leccos jinak, než na co jsme zvyklí. Zajímavý je tam třeba způsob vystavování. Klecné je pro nás nesmírně vysoké, až 20 dolarů za holuba, ale na druhé straně každý vystavatel dostane zdarma pohoštění. Není zvláštností, když jeden chovatel vystaví současně 50 nebo dokonce i 100 holubů,

cesty vpřed. Dále musí být též zajištěn dostatek granulovaného krmiva. Jsem pevně přesvědčen, že masná plemena holubů mají budoucnost.

JAROSLAV HOFMANN